

ciga, ki se ravno takó obnaša, ko njegov oče; vender je razločna od besede čud (Nuturell). — Muhte (gratis) na priliko: ga muhte hrani in poji, in je razločno od besedice zastonj (frustra). Šestilo (Zirkel) takó imenovano, kér šestkrat toliko iznese obód, kolikor je daljine od osredka do obodi. — Opikniti, to je: na glavo, kar je gori, to doli oberniti, postavim: opikni pisker, de kaj vanj ne zaleze. Opik pasti, to je na glavo pasti. — Skelja (morde od keljiti, limati), hišo ima na skelji, to je na žlaki. — Izlasiti (od lasen, lagak), pri težkim deli, na priliko: mlatvi, žaganji, prosi trudni čiliga (spočitiga): hodi me izlasiti, to je izlahkotiti. — Sóblazen (prikazen, pošast, v Bosni sablast) phantasma; blazniti (fantasirati), na priliko: bolnik že blazni (blede). Revena (céha); v reveni smo pili ¹⁾ Osonje, osovje (Schatten-seite). Čil (spočit). ²⁾ — Je tudi turških in talijanskih besedi; tode zraven teh ptujih imajo tudi slovenske, postavim: baška, posebi, mu da dešpet (despetto), nastor dela, štentati, kasniti, i. t. d. Milanko Delimarič.

Za volopivee kaj.

Dozdej so ljudje sploh mislili, de vol pivee redi in de tisti, ki ga vsak dan pijejo, práv pitani po njem prihajajo. Slavní kemikar, Dr. Liebig pa je na znanje dal, de to ni res, kér se z volovno (drožmi) vred vsi tečni deli ječmena iz vola odločijo. Dr. Buhnar v Monakovim na Parskim poterdi besede Liebiga in pravi: Če bi kaki volopivec skozi celo leto dan na dan 5 bokalov in tretjak ($5 \frac{1}{3}$ Mass) Parskiga črniga vola spil, si bo na koncu leta po volu ravno toliko masti pridobil, kolikor mu je en hleb kruha da; ali pa ko bi bil vsak dan 5 bokalov in pa tretjak vode popil, zmešano s toliko moke, kolikor je na nožni konec gre. — Po tem takim se volopivci od družih reči redijo, ne pa od vola!

Opomin zastran somnjev v Mokronogu.

Mokronoški somnji bodo v prihodnje vselej v tergu, ne na Žalostni Góri, in četerti somenj je dan po Šmarnim v Adventu, ne pred, to je 9. Grudna; in ako je ta dan nedelja, bo pa v ponedeljek po tem.

Nar veljavniši razsodba (kritika) narodnih slovenskih pesem.

Cel svét čisla slavniga pesnika, ki se Anastazi Grün imenuje, in ki se je s svojimi nemškimi pesmami toliko čast pridobil, de po pravici za perviga nemškiga pesnika sedanjiga časa velja. Ponósno jo zamoremo reči, de je ta preslavni pesnik — naš domorodec! Z veseljem pa perstavimo, de on neprenehama narodne pesme nabéra, in nar pripravniši zmed njih v nemški jezik prestavlja, kar je gotovo nar veljavniši razsodba lepôte naših pesem. Po ti poti se bodo one Nemcam in po teh tudi drugim narodom soznanile. Kdor jih ima kaj taci, ki so morebiti menj znane, naj jih razglasi v ta lep namen. Dr. Bleiweis.

Smešna.

Nekdo je pravil, de ni zadnjiga potresa clo nič čutil, kér je že spal. Lej — mu drugi odgovori — kakó lahko bi se bilo vse na te poderlo, in ko bi se bil zjutraj zbudil, bi bil še le vidil, de si mertev.

¹⁾ V českim rev ali reva pomeni vinsko tertó, Rebe.

²⁾ Tudi v českim pomeni: frisch, lebhaft. Vredništvo.

Urno, kaj je noviga?

(Na železni cesti od Mürccušlaka do Gradca) se je lanjsko leto peljalo 296935 odraslih ljudi in pa 6190 otrók. Na vožnini je prejela 232350 gold. in 25 kr. srebra. Blagá so pa v tem času na nji zvozili 688560 centov in 72 funtov; vožnina za-nj je znesla 113042 gold. in 34 kr. — Mesca Velkiserpana se je nar več ljudi po nji peljalo; nar več blaga pa v mesecu Kimovcu.

(Kardinal in knez Šwarcenberg, velki škof Saleburžki,) so se pri poslednjim ognji v Trijentu slavno obnašali. V domačim oblačilu so se na goriše podali, v versto prostiga ljudstva stopili in z njim vred vodo podajali in gasili, kar koli jim je bilo moč!

(Novo napravo led narejati), so znajdili v Parizu. S to napravo, ktera po velikosti 40, 60 ali 80 gold. velja, je vsak človek v stanu, na mizi iz vode si narediti ledú kolikor hoče. De to nikaka prazna pravlica, se iz tega vidi, kjer se v Parizu imenovana naprava že v več hišah najde.

(Nova pijača). Neki šlezaški kupec po imenu Polko, umétno dela nekako novo pijačo, od ktere se mnogo dobriga govori in se že po svetu na prodaj razpošilja. Iznajdenik pričuje, de ta pijača ni iz kaciga sadja narejena. Zaupljive priče skazujejo, de ima ta pijača premnogo dobrih lastnost; je dober kup, dobriga sladú, zdrava, daje moč in ogréva. Ako se delj časa godí, dobí ménde vinu podobno slast. Ne vé se še kakó jo bodo imenovali. — Sáj de slovansko! (Kwety).

Cena razniga blagá v Terstu.

Odslej bomo v „dokladi“ vsak mesec oznanovali kúp razniga blaga v Terstu po mesečnim kupčijskim listu, kteriga velki Teržaški časopis „Oesterreichischer Lloyd“ na znanje daja. Nadjamo se, de bomo s tem oznanilam posebno kupcam, kmetovavcam in rokodelcam vstregli, ki bodo po njem odsihmal zmirej vedili, kakošno ceno de imá ena in druga reč na velikim Teržaškim tergu, od kodar tolikanj blagá dobivamo, in de se bojo vedili, po nji v kupčii nekoliko ravnati.

Vganjka.

Nekdo za svojo starost vprašan odgovori: Ko bi bil dvakrat toliko star, kolikor sim, bi bil ravno toliko čez 60 let, kolikor mi zde do 60 let manjka. — Koliko je star?

Današnjemu listu je doklada št. 2 perdjana.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	17. Prosenca.		12. Prosenca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	1	58	2	—
1 » » banaške....	2	10	2	16
1 » Turšice.....	1	15	1	13
1 » Soršice.....	—	—	1	40
1 » Rēzi.....	1	34	1	37
1 » Ječmena.....	1	17	1	20
1 » Prosa.....	1	11	1	18
1 » Ajde.....	1	1	1	—
1 » Ovsá.....	—	51	—	51

Cena prešičev v Krajnju — ložejih po 6 krajc. funt; težejih pa po 6 krajc. in pol; — slatina (špeh) v bohíh po 16 gold. in pol, brez kože po 16 gold. in pol cent.

DOKLADA 2,

h 3. listu krajnskih kmetijskih in rokodelskih Novic.
1846.

Kdor želi, kako oznanilo v *Doklado* natisniti in Novicam perdjati, plača za vsako verstico z navadnimi srednjimi čerkami 3 kr., če oznanilo le enkrat natisniti da; dvakrat 4 kr. in trikrat pa 5 kr.

Teržaški kupčijski list 12. dan Prosenca 1846.

	Gold.		Gold.		Gold.
Pavola nar lepši ...cent	32	Predivo	15—34	Jèklo v tružicah	
» » slabeji ... »	18	Konopnjina	12—20	» 00	137—139
Pavolnata preja		omikana	20—32	» 0	134—136
nar lepši ... »	85	Žganje	7—9	» 1	128—130
» slabeji ... »	22	Pšenica, starali 1 1/3 vag.	4 3/4—5 5/6	» 4 à 2 »	119—123
Dišeče žbice (Ge- würzelken)	50—52	Turšica	3—3 1/2	Kositar (Weissblech)	
Kava (kafè) nar lepši ..	48	Rèž	3 1/3—3 3/4	tružica	16 1/2—17 1/2
» slabeji ..	15	Ječmen	2 1/2—2 5/6	Cin	59—60
Muškatovi oreški ..	275—280	Oves	1 3/4—2 1/4	Cink	14
Pôper	13—14 1/2	Fižol	4—5 1/2	Olje za jed, orna ali 46 1/2	
Vanilja	55—70	Laneno seme	4 3/4—6 1/4	bokal.	
Sladkor (cuker)		Laško pšeno (Reis)		nar boljšiga	35
nar lepšiga	23	nar lepšiga	12	» slabejiga	18
» slabejiga ... »	12	Usnje domače	68—70	Olje laneno	18—19
Med	10—13	ptuje	43—53	» ogeršično	21—22 1/2
Zafran	15—16	Volovske kože	40—45	Svila (žida) dalmatinska	
Šelak	27—40	Ovejih kož nar lepših sto	55	in istrijska	9—12 1/2
Kadilo	13—30	» slabejih ..	20	pijemontezka ... »	9 1/2—10
Galun	6 1/2—10 1/2	Svine koroški	12	turška	7 1/2
Košnilja	3 3/4—4	» španski in an-		Mjilo (žajfa)	
Žutnjak (kurkuma) ..cent	9—10	gležki	8 1/2—10 3/4	nar lepšiga	20
Farbarski les		Železo angleško, 10 cent.	50—75	» slabejiga ... »	12
višnjev	2 1/2—4 1/2	» rusovsko ..	90	Vosek	85—98
rumen	2 1/2—5	» koroško ..	97—102	Volna oprana srednja	
Pernambukov les ..	13—50	Kotlovina (kufer) v		in lepa ..	28—45
Sandalovina (Sandel) ..	3—3 1/2	plošah	55—60	» slaba ..	17—27
Indiga (civit)	1 2/3—3 1/2	Medenina (mesing)		neoprana srednja	
Brošč (Krappwurz)		v tablah	57—60 2/3	in lepa ..	25—32
nar lepšiga	40	v svilu (drat) ... »	57 2/3—74	» slaba ..	13—19
» slabejiga ... »	20	Žebli krajnski vsod-		Loj teržaški	20—20 1/6
Šmak	2—3 1/2	cih 9—12—18 tavž.	20 1/2—22	Terpentin	24—25
Vitrijol višnjev ..	23—24 1/2	Živo srebro	260—262	Lim mizarski	21—22
» zelen	2—3				

(4.)

Na pol ponižana cena BUKEV ZA KMETA,

kakó se ima per kupovanji, plemenjenji, reji in opravljanji konj sploh obnašati, de bi jih bolezin obvaroval in v njih unanjih in notranjih boleznih sam sebi svetoval in pomagal.

I. Del.

S podobšino za spoznanje starosti iz zób.

Na svitlobo dal

Dr. Janex Bleiweis.

Cena 15 krajcarjev.

C. k. kmetijska družba želi, de bi imenovane koristne bukke prav zlo med kmete prišle, zatorej

(1)

je, v vedni skerbi za prid slovenskih kmetov, sama njih prodajo na-se vzela in ceno ponižala. Bukvarji so jih popred po 30 krajcarjev prodajali, zdaj se pa dobijo za 15 krajcarjev v pisarnici kmetijske družbe ali pa v tiskarnici gosp. Jožefa Blaznika na Bregu.

Imenovane bukke so scer posebno za opravljanje konj pisane, tode tukej dani poduki veljajo večidel tudi za govejo živino, ovce, prešiče i. t. d. Posebno razložen je poduk, ki je kmetam toliko potreben: od pomoči pri porodih, lahkih in težkih, v katerim je govorjenje ne samo od konj, ampak od domače živine sploh. — Tisti pa, ki se hočejo v spoznanji konjske starosti na tanjko podučiti, de ne bojo pri kupovanji goljufani, ga ne najdejo boljšiga podučnja, kakor je v prvem razdelku dan in v pridjani podobšini razjasnjen. Naj bojo te bukke vsim kmetam priporočene.

Odborstvo c. k. krajnske kmetijske družbe.

(5.)

Oglas.

Kratke povesti s podobami

za mladost, starše in učenike, poslovenjene iz nemških bukvic Monakovskega društva zoper mučenje žival, in na svitlo dane od Goriškega društva,

ki so bile 51. listu lanijskih Novic pridjane, so naprodaj v tiskarnici gosp. *Jožefa Blaznika* v *Ljubljani*, pri gosp. *Leonu* v *Celovcu*, gosp. *Geigerji* v *Celji* in gosp. *Lejrerji* v *Marburgu*.

Po 4 krajcarje.

Starši, učniki, duhovni gospodje, šolski ogledi i. t. d. ne morejo mladosti bolj koristnih bukvic v roke podati, kakor so imenovane povesti z 23 lepimi podobami. Cena je majhna, — z dvema goldinarjema se obdaruje 30 otrok, ki jih bodo z neizrečenim veseljem prebirali in si v svoje serca ljudomilost vtisnili, ki jim je — toliko potrebna! Bog daj, de bi nobene šole po Slovenskim ne bilo, kjer bi ne bile te zlate bukvice znane.

(3.)

Opomin.

(1)

De ne bodo kmetje dalje mislili, de jez krompir po deželi zavoljo posebnih dobičkov skupujem in na kupe spravljam, takej očitno na znanje dam, de je to govorjenje le prazna in hudobna laž.

V Ljubljani 12. Prosenca 1846.

Benjamin Pihler.

(1.)

Prostovoljna prodaja velke oštarije.

(2)

Na dunajski cesti je velka oštarija na prodaj, ktera ima 4 stanice (cimre), 1 kuhinjo, vežo in 2 prostorni kleti.

Imenovana oštarija ima zraven hiše tudi druge poslopja, namreč: 2 štali za 40 konj prostora,

(1)

1 kolarnico ali šupo za vozove in drugo orodje hraniti, 1 pod, 1 kozelcs sedmimi okni (štanti), 1 vert, 1 cegovnco; njiv pa za 17 mernikov posetve, in travnikov, na kterih se 30 centov sena nakosi. Pred hišo teče potok, torej se da takej lahko strojarija in usnjarija napraviti.

Cena celiga kmetijstva s poslopji vred je 2500 gold. v srebru, in bo 26. dan Prosenca tekočiga leta prodano.

Kdor ga želi kupiti, naj se pri lastniku Janezu Dimniku v Čemšeniku v hiši Nr. 15 v Berdski komisii, ali pa pri gospodu dohtarji Cvajarji v Ljubljani za-njo oglasi.

(46.)

Nove bukve:

(3)

Slava Marije Devize,

od svetiga Alfonsa Ligorij,

v krajnfko prestavljen od *B. Potozhnika*,

(368 strani v 8. s prelepo podobo Marije D. spredej) fo v tiskarii *J. Blaznika* na svitlo prifhle, in se dobé v bukvarii *J. Lerherja*, in pri bukvovesu *L. Kremsherji* v *Ljubljani*.

Nevesane veljajo — gold. 30 kr.

vesane v terdih platnizah in v toku — " 45 "

" s usnjatim herbtam — " 50 "

" v usnji 1 " — "

" v usnji s slatim obresam . 1 " 40 "

V priporozhenje teh fkos in fkos slatih bukviz, je dovelj rezheniga, zhe opomnimo, de jih je v ljubeshni do Marije gorezh svetnik, sadnje dni fvojiga svetiga shivljenja, s tem namenam pifal, de bi ljubeshen do Marije Devize, fvoje kraljize v ferzih vfih kristjanov, posebno pa v ferzih tiftih vshgal, ki bodo te njegove bukve brali, sa ktere je, dokler je tukaj shivel, pri Marii preferzhno profil, in sdaj v nebefih fhe preferzhnifhi profil.

Druga poloviza teh bukev bo s pomozhjo Marije takó hitro, kakor bo mogozhe, kakor ta perva v krajnfko prestavljen na svitlo prifhla.

(47.)

Travne semena na prodaj.

(3)

Kupovanje travnih semen polajšati, sim dal zalogo naslednih semen tudi v Celje gosp. *Krisparju*, ki jih v svoji štacuni prodaja: seme pahovke (fr. *Raygras*) po 20 kr., mačjiga repa (*Thimotäusgras*) pa po pol goldinarja funt; na deset funtov se dobí 1 funt namečka. Ravno po ti ceni so imenovane semena tudi pri meni na prodaj.

Dr. Orel.

po leg zidaniga mosta nad cesarskim grabnam v hiši Nr. 10.